

Uitvoeren!

De stad in de wereld
De wereld in de stad

G
4

Manifest

**De stad in de wereld
De wereld in de stad**

Uitvoeren!

Manifest

**G
4**

21 juni 2002

**A m s t e r d a m
R o t t e r d a m
D e n H a a g
U t r e c h t**

Een kwestie van uitvoeren

Wij, de colleges van B&W van de G4 hebben in februari 2002 het Manifest 'De stad in de wereld, De wereld in de stad' uitgebracht. Hierin hebben wij - in de vorm van tien proposities - onze inhoudelijke koers uitgezet. Met als doel de Randstad en zijn vier centrumgemeenten uit te laten groeien tot een internationaal georiënteerde (de stad in de wereld) én sociaal-cultureel sterke Deltametropool (de wereld in de stad).

De inhoudelijke koers is uitgezet. Nu komt het aan op de concrete, slagvaardige en versnelde uitvoering. Onze kernboodschap hierbij is:

- De opgave in de G4 is bovenmaats. Het merendeel van alle grootstedelijke vraagstukken concentreert zich in de G4 en de opgave is dus van nationaal belang.
- De opgave waarvoor wij staan, is ons bekend. De plannen die wij hiervoor hebben ontwikkeld, beginnen hun vruchten af te werpen. Maar het gaat te langzaam, resultaten blijven uit of kunnen onvoldoende over het voetlicht worden gebracht. Te vaak lopen onze plannen vast in de wijze waarop de uitvoering is georganiseerd. Wij steken hiervoor de hand ook in eigen boezem: er gaapt een kloof tussen beloven en waarmaken. De hoogste prioriteit ligt de komende jaren bij de concrete uitvoering van onze plannen.
- Denken en handelen vanuit de uitvoering. Daar geven wij in deze uitwerking van het G4 Manifest richting aan. Daar vragen en bieden wij ruimte voor. Daar boeken wij resultaten mee. Daar leggen wij als eindverantwoordelijken rekenschap voor af. En daarop zullen wij onze relaties met derden baseren.
- Wij zijn vooral eerst zelf aan zet. Wij zullen ons organiserend vermogen de komende tijd versterken. Wij wijzen politieke en ambtelijke trekkers aan. Wij zetten onze beste en meest ondernemende mensen in op de uitvoering. Wij ondersteunen hun onorthodoxe werkwijzen. Want alleen het resultaat telt.
- De regie over de uitvoering van stedelijke opgaven hoort thuis bij de G4. Wij organiseren de samenwerking tussen de best toegeruste en sterkste partners in de stad. Van het Rijk vragen wij de mogelijkheid om zelf budgetten aan elkaar te kunnen koppelen, ondermeer om succesvolle allianties te kunnen stimuleren met samenwerkingsgeld. Wij vragen ook van het Rijk maatregelen te treffen om partners (zoals randgemeenten, woningbouwcorporaties, zorgverzekeraars) mee te laten werken aan onze stedelijke opgave.

De maatschappelijke urgentie om nu écht tot uitvoering over te gaan, vraagt van ons nog scherpere prioriteiten en fasering. Wij kunnen niet alles tegelijkertijd doen. Wat het eerst moet, gaan wij ook het eerste aanpakken. Daarom leggen wij binnen de tien proposities uit het Manifest, die wij alle zeer van belang achten, de volgende vijf prioriteiten in de uitvoering:

1. Vergroten van veiligheid

Wij gaan de criminaliteit in onze steden hard aanpakken door een combinatie van preventie en repressie. Over vier jaar moeten de criminaliteitscijfers en de gevoelens van onveiligheid fors zijn gedaald. Bij de repressie krijgt de aanpak van de harde kern van 'veelplegers' prioriteit. Voor preventie gaat het om veilig openbaar vervoer en meer toezicht op straat. Wij nemen het initiatief om de samenwerking met politie en justitie te verbeteren. Van het Rijk vragen wij 5.000 extra agenten voor de vier grootstedelijke politiekorpsen. Voor de veiligheid op straat en in het openbaar vervoer is behoud van gesubsidieerde arbeid noodzakelijk. Op het gebied van Justitie vragen wij extra cellen en meer capaciteit voor de begeleiding van criminele jongeren.

2. Versterken van de emancipatiefunctie van de stad

Wij gaan de komende jaren aanzienlijk meer allochtonen, zowel nieuwkomers als oudkomers, inburgeren en de resultaten van de inburgering verbeteren. Hierover maken wij goede werkafspraken met betrokken partners, zoals opleidingsinstellingen,

bedrijfsleven en minderhedenorganisaties. Van het Rijk vragen wij bundeling van verschillende geldstromen, zodat wij inburgering 'slimmer' kunnen combineren met beroepsopleidingen en werk.

De toekomst van het onderwijs bepaalt de toekomst van onze samenleving. Duizenden extra leerkrachten zijn hiervoor nodig. Wij zullen zorgen voor betere en modernere schoolgebouwen, waaronder 164 nieuwe brede scholen. Van het Rijk vragen wij een forse investeringsbijdrage voor het wegwerken van de achterstanden in de huisvesting van scholen en de vrijheid om met een bonusregeling het alarmerende lerarentekort in de G4 op te lossen.

Op het gebied van werk blijven wij streven naar het aan de slag helpen van zoveel mogelijk werkzoekenden, onder meer door gesubsidieerde banen. Daarnaast vragen wij om bundeling van geldstromen en het schrappen van regels, opdat wij de reïntegratie van werkzoekenden effectiever kunnen aanpakken.

3. Zorgen voor de meest kwetsbaren

Een grote groep bewoners in onze steden (dak- en thuislozen, verslaafden en mensen met psychiatrische problemen) zorgt voor veel overlast en valt buiten de boot van de reguliere zorg, mede als gevolg van de zogenoemde 'vermaatschappelijking' van de zorg. Wij willen veel meer doen aan de opvang van en zorg voor deze groep burgers. Daarover willen wij de regie op ons nemen. Wij vragen van het Rijk medezeggenschap over de middelen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten en extra geld voor welzijnsactiviteiten. Daarnaast vragen wij maatregelen om het oplopend tekort aan huisartsen in onze steden weg te werken.

4. Versterken van de woonfunctie van de stad

Wij gaan de trek van bewoners met midden- en hogere inkomens uit onze steden keren, omdat een gemêleerde bevolkings-samenstelling sociaal en economisch cruciaal is voor de vitaliteit van de G4. Hiertoe zullen wij onder meer versneld concurrerende woonmilieus ontwikkelen, zowel binnen bestaand stedelijk gebied als op uitleglocaties, en groen in en om de stad realiseren. Wij nemen het initiatief om prestatieafspraken met regiogemeenten en woningcorporaties te maken over het beter laten functioneren van onze regionale woningmarkten. Van het Rijk vragen wij om ruimte voor stadsuitleg, geld voor groen en adequate regelgeving (Woonwet, Huisvestingswet). Wij bepleiten continuïteit in de rijksbijdragen voor stedelijke vernieuwing, maar vragen een verdeling die mede rekening houdt met het verdienend vermogen van steden. Zodat publieke middelen worden ingezet waar een extra impuls het hardst nodig is.

5. Versterken van de concurrentiepositie van de Deltametropool

De globalisering van de economie noodzaakt ons tot samenwerking op de schaal van de Deltametropool. Alleen een sterke, samenhangende Deltametropool kan de concurrentie met andere stedelijke regio's aan. Hiervoor is een drastische verbetering nodig van de bereikbaarheid. Wij willen prioriteit leggen binnen ons eerder gepresenteerde Deltanet-plan door eerst de capaciteit van de thans bestaande infrastructuur voor het openbaar vervoer op regionale en randstedelijke schaal beter te benutten. Zo kunnen er binnen afzienbare tijd zes stoptreinen, zes sneltreinen en drie extra snelle treinen per uur tussen de hoofdcentra van de Deltametropool rijden. De G4 nemen het initiatief om relevante partners bij elkaar te brengen in een programmabureau en een bestuursplatform. Voorts bepleiten wij een snelle uitvoering van onze stationsgebieden Amsterdam Zuidas, Rotterdam, Den Haag en Utrecht (de sleutelprojecten).

Voor versterking van onze concurrentiepositie vragen wij tenslotte om onze steden over de weg en per spoor bereikbaar te houden, om de bereikbaarheid van Schiphol te verbeteren en om een slagvaardige uitvoering van het Project Mainport Rotterdam.

De burgemeester van Amsterdam, M.J. Cohen
De burgemeester van Den Haag, W.J. Deetman

De burgemeester van Rotterdam, I.W. Opstelten
De burgemeester van Utrecht, A.H. Brouwer-Korf

21 juni 2002

G4

Inhoud

	Een kwestie van uitvoeren	2
1	Versterken van organiserend vermogen	6
2	Tien proposities verder uitgewerkt	10
	De stad in de wereld	
2.1	Halveren van reistijden	11
2.2	Investeren in mainports en nieuwe sleutelprojecten	13
	2.2.1 Mainports	13
	2.2.2 Sleutelprojecten	13
2.3	Ruimte maken voor kwaliteit in wonen, werken en recreëren	15
	2.3.1 Uitleglocaties	15
	2.3.2 Groen- en recreatiegebieden	16
	2.3.3 Ruimtebehoefte bedrijvigheid	16
2.4	Vernieuwen van verouderde stedelijke gebieden	17
	2.4.1 Stedelijke vernieuwing	17
	2.4.2 Grootschalige transformaties	18
2.5	Aansluiten Deltametropool op glasvezel	19
	De wereld in de stad	
2.6	Behouden en terugwinnen midden- en hogere inkomensgroepen	20
2.7	Emanciperen in de stad	21
	2.7.1 Onderwijs	21
	2.7.2 Werk en activering	22
	2.7.3 Inburgering	23
2.8	Investeren in kenniseconomie	25
2.9	Versterken van (internationaal) cultureel profiel	27
2.10	Bieden van veiligheid en zorg	29
	2.10.1 Veiligheid	29
	2.10.2 Maatschappelijke opvang	30

halveren van reistijden	investeren in mainports en nieuwe sleutelprojecten	ruimte maken voor kwaliteit in wonen, werken en recreëren	vernieuwen van verouderde stedelijke gebieden	aansluiten Deltametropool op glasvezel
-------------------------	--	---	---	--

de stad in de wereld

internationaal georiënteerde Deltametropool

Manifest:

Uitvoeren!

sociaal-cultureel sterke Deltametropool

de wereld in de stad

behouden en terugwinnen midden- en hogere inkomensgroepen	emanciperen in de stad	investeren in kennis-economie	versterken van (internationaal) cultureel profiel	bieden van veiligheid en zorg
---	------------------------	-------------------------------	---	-------------------------------

1

Versterken van organiserend vermogen

Om versneld en adequaat te kunnen uitvoeren, moeten wij ons organiserend vermogen versterken. Niet alleen met reorganisaties of structuurverbeteringen van de bestuurlijke organisatie. Er wordt immers al jaren gepraat over zaken als regionale afstemming, integraal tegenover sectoraal beleid, binnengemeentelijke decentralisatie en participatie van burgers. En die discussies zullen ook nog jaren voortgaan. Wij betwijfelen echter of daarmee de 'bovenmaatse' maatschappelijke opgaven van de G4 werkelijk worden opgelost. Het is, gezien de maatschappelijke urgentie van de vraagstukken die bij ons spelen, tijd voor een meer radicale verandering in de aanpak. Onze bevolking vraagt om zo'n aanpak en het politieke klimaat bevestigt dat. Wat ons betreft zal het accent liggen op:

- 1. Denken vanuit de uitvoering.** Onze bevolking heeft ons nadrukkelijk gewezen op wat zij als urgente vraagstukken ervaart. Dit vraagt van ons: scherpere prioriteiten stellen, denken en handelen vanuit de uitvoering. Binnen onze eigen organisaties zullen wij de aandacht verleggen van beleidsontwikkeling naar uitvoering. Onnodige bureaucratie zullen wij aanpakken. Het primaat komt bij onze uitvoerders te liggen. Wij vragen van hen de dingen voor elkaar te krijgen en wij zullen hen daarin optimaal ondersteunen. Wij zien in dat dit grote veranderingen ten opzichte van onze huidige manier van werken met zich meebrengt.
- 2. Meer vrijheid voor de uitvoerders.** Om de uitvoering kwalitatief te verbeteren en te versnellen pleiten de G4 bij het Rijk voor meer vrijheid. Het gaat ons met name om de vrijheid om zelf budgetten aan elkaar te koppelen en via afspraken met sterke partners op lokaal niveau meer resultaat- en vraaggericht te kunnen werken. Als werkwijze willen wij een nieuwe methode hanteren: in een bestek of opdrachtformulering duidelijk omschrijven wat voor inzet wij voor welke opgaven zoeken. Sterke partners worden - waar mogelijk in concurrentie - uitgenodigd hierop in te tekenen via het uitbrengen van offertes. Vervolgens selecteren wij op basis van de offertes de best toegeruste partner(s). Eenzelfde werkwijze stellen wij voor in onze relatie met het Rijk: wij zullen, desgevraagd, offrenen aan het Rijk.
- 3. Eenvoud is het kenmerk van het ware.** In de praktijk blijkt keer op keer dat de vele voorwaarden die aan beschikbare budgetten worden verbonden, leiden tot extra discussie, vertraging en onduidelijkheden over wie waar verantwoordelijk voor is. Gevolg hiervan is dat er niet, te laat of onvoldoende gebeurt waar onze burgers op wachten. Het is nodig om de regels te vereenvoudigen en het aantal geldstromen te verminderen. Wij anticiperen hierop door verantwoordelijke trekkers met bevoegdheden aan te wijzen, die bestaande structuren kunnen doorbreken en de uitvoering vlot kunnen trekken.
- 4. Regie bij de G4.** De tien proposities stijgen boven de traditionele beleidssectoren uit om te komen tot een (meer) integrale en resultaatgerichte aanpak van maatschappelijke vraagstukken. Voor de organisatie vraagt dit om nieuwe samenwerkingsvormen en besturing over de grenzen van publieke en private organisaties heen. Het gaat om functionele samenwerking. Regie hierover hoort thuis bij de behartiger van het maatschappelijke belang: de overheid en vooral de lokale overheid. Het gaat immers om publieke prestaties, waar de overheid meer dan ooit direct op aangesproken wordt.

Denk bijvoorbeeld aan medezeggenschap over de AWBZ, aan verplichte afspraken met randgemeenten of woningcorporaties, grote bestedingsvrijheid bij inburgering en werk & activering. Om deze regierol waar te maken verwachten wij van het Rijk middelen en regelgeving ter beschikking te krijgen. Regie houdt voor ons vooral in: samenwerking organiseren. Het gaat de G4 om een optredende in plaats van terugtrekkende overheid, opdat wij kunnen 'zorgen voor en zorgen dat'.

5. **Samenwerking moet beloond kunnen worden.** Om regie te kunnen uitoefenen is coördinatie op zichzelf onvoldoende. De G4 zullen zelf samenwerkingsgeld inzetten, dat kan dienen als hefboom, als verleiding of als stok achter de deur. Vandaar ons pleidooi om de vrijheid te krijgen budgetten aan elkaar te koppelen.
6. **Participatie en partnerschap.** Zonder betrokkenheid van onze bewoners, geen sociaal-culturele sterke Deltametropool. Betrokkenheid die tot uitdrukking komt door meepraten, maar vooral ook door meedoen. Accent op participatie in de uitvoering dus. Actief meewerken en zelf verantwoordelijkheid dragen voor wat hen beweegt in hún stad, wijk, buurt of directe woon-omgeving. Wij zullen burgers hiertoe moeten stimuleren en faciliteren, zodat zij bereid zijn tot zelfbeheer en het nemen van verantwoordelijkheid. Bijzondere aandacht zullen wij besteden aan de nieuwe Nederlanders. Wij nodigen private partners uit tot het vormen van risicodragende participatie.
7. **Schakelen tussen schalen.** Gebieds- en wijkgericht werken mag niet los raken van de stedelijke en regionale omgeving. Schakelen tussen schalen, zowel inhoudelijk als in aansturing, vereist - meer dan nu het geval is - een samenhangende aanpak voor de gehele stad en omtrek. Beter regionale afstemming binnen het grotestedenbeleid en de stedelijke vernieuwing waar dit noodzakelijk is: woningbouw, werkgelegenheid en ruimte voor bedrijvigheid, verkeer en vervoer, zorg en veiligheid. Op deze terreinen willen wij samen met regiogemeenten en overige relevante partners tot regionale prestatieafspraken komen. Afspraken die bijdragen aan de vraagstukken van de G4, maar ook impulsen bevatten voor de regiogemeenten en corporaties. Het gaat ons om grootstedelijke belangen in wisselwerking met regionale belangen. De G4 nemen hiertoe het initiatief en verwachten hierbij de steun van het Rijk, onder meer door snelle invoering van de Woonwet en de Huisvestingswet. De regiogemeenten moeten ook gestimuleerd worden tot het maken van prestatieafspraken met de centrumstad.
Voor een aantal vraagstukken is een dergelijke opschaling van (organisatie-) afspraken ook nodig op het niveau van de vleugels en/of gehele Deltametropool. Daarbij hebben wij oog voor verschillen in problematiek tussen de Noord- en Zuidvleugel, waarbij wij constateren dat binnen de Zuidvleugel relatief de grootste problemen in de transformatieopgave optreden.

Grotestedenbeleid

Voortzetting van de sturingsfilosofie van het grotestedenbeleid is van belang. Echter, de G4 constateren dat zich op lokaal en bovenlokaal niveau relevante verschuivingen in de vraagstukken voordoen.

Tevens zien wij in de huidige systematiek van het grotestedenbeleid onvoldoende voorwaarden voor een grootstedelijke en efficiënte afstemming en planning. Tenslotte constateren wij dat het nationale grotestedenbeleid zich te weinig concentreert op de vraagstukken waar het momenteel om draait en zich op een te groot aantal kleinere gemeenten richt. Daarom pleiten de G4 voor een voortzetting van het grotestedenbeleid, onder de voorwaarden dat in de derde convenantsperiode:

- De uitvoering centraal staat.
  - Het Rijk zich concentreert op de vraagstukken die wij in deze uitwerking van het G4 Manifest geagendeerd hebben. Dus het grotestedenbeleid sterk indikt, maar ook aanvult met maatschappelijk urgente vraagstukken als integratie en veiligheid. Omdat maatwerk noodzakelijk is, moet het wel mogelijk zijn per stad andere accenten te leggen.
  - De bovenmaatse opgave waarvoor wij staan (denk met name aan immigratie en de specifieke aard van de instroom) financieel beter gehonoreerd wordt.
  - Het Rijk gaat werken vanuit één globaal rijksbeleidskader met een eenduidige programmasturing.
  - G4 en Rijk bestuurlijk partnerschap concreter invulling geven door bestuurlijke afspraken te maken over de prioriteiten, op basis van dit Manifest. Per samenhangend cluster van vraagstukken kan een deelconvenant worden gesloten met een aantal departementen, waarbij in het hoofdconvenant:
    - de prioriteiten worden benoemd alsmede de inzet van het Rijk en de steden;
    - een besturingsfilosofie wordt geformuleerd gebaseerd op de sturingsprincipes van het grotestedenbeleid (aanbrengen van zinvolle samenhang, programmatisch en resultaatgericht werken, 4xR) die ook voor de deelconvenanten geldt; en
    - de bestuurlijke verantwoordelijkheid en voortgangsbewaking wordt geregeld.
- De winst van dit model is dat er meer flexibiliteit wordt geboden voor het maken van afspraken tussen Rijk en G4.
- Binnen de deelconvenanten voldoende ruimte is voor maatwerk en experimenten.

2

Tien proposities verder uitgewerkt

De G4 zijn in bijna alles anders dan de andere steden, zo concludeert eind februari 2002 de Visitatiecommissie Grotestedenbeleid (de commissie-Brinkman) in zijn slot-notitie over de G4. Gewezen wordt op de sociale liftfunctie van de G4 die van nationale betekenis is, op de toplocaties in de G4 (gemeten naar groei in toegevoegde waarde), de internationale aantrekkingskracht op (buitenlandse) bedrijven, de bijdrage aan de nationale werkgelegenheid (bijna de helft van geheel Nederland), de verkeers- en vervoersknooppunten met internationale betekenis en op de unieke ontplooiingsmogelijkheden. Maar Brinkman c.s. wijzen ook op sociaal-maatschappelijke vraagstukken die grootschaliger, geconcentreerder, hardnekkiger en dynamischer zijn dan elders. Op de aard en omvang van de in- en doorstroom die ongekend is. Op de illegale bewoning en (gevoelens van) onveiligheid. Op de personele problemen in maatschappelijk cruciale sectoren als de politie, het onderwijs, het welzijnswerk en de zorg, die groot, zo niet alarmerend zijn. Bij gelijke salarissen, maar lagere kosten voor levensonderhoud en minder werkdruk is de keuze voor het wonen en werken buiten de G4 snel gemaakt.

Kortom, het merendeel van de problemen die hoog op de nationale politieke agenda staan, manifesteert zich in geconcentreerde vorm in de G4. De G4 staan voor een bovenmaatse opgave mét nationale betekenis. Wij doen tien proposities om deze opgave aan te pakken.

De stad in de wereld

2.1 Halveren van reistijden

Wat

Wij stellen voor te starten met het maken van een kwaliteitssprong van het openbaar vervoer op het regionale en randstedelijke niveau en wij leggen daarbij de nadruk op het maximaal benutten van de capaciteit van de thans bestaande infrastructuur. Uitvoering van die kwaliteitssprong zal een belangrijke bijdrage leveren aan het halveren van de reistijden tussen de belangrijkste centra van de Deltametropool. Dit houdt dus een prioriteitstelling in binnen het eerder gepresenteerde Deltanet: een samenhangend stelsel van openbaar vervoer, wegen en knooppunten.

Voor het maken van de kwaliteitssprong in het openbaar vervoer bestaat een breed draagvlak. Het komt nu aan op de uitvoering. De eerste stap die nu gezet dient te worden, is het uitvoeren van het project 'benutten en bouwen' van infrastructuur voor het openbaar vervoer. Uitvoering daarvan zal leiden tot een verhoging van de frequentie van de treindiensten in de Deltametropool, oplopend tot zes snel- en zes stoptreinen tussen de hoofdcentra van de Deltametropool. Voor de periode tot 2015 stellen wij twee aanvullingen hierop voor:

- Een verdere integratie van het stadsgewestelijk openbaar vervoer met het stoptreinennet van de Nederlandse Spoorwegen.
- Op de verbindingen tussen de hoofdcentra van de Deltametropool bovenop de twaalf stop- en sneltreinen per uur drie extra zeer snelle (HST-achtige) treinen.

Wij verwachten dat dit een verrassend grote tijdswinst oplevert tegen zeer acceptabele kosten.

Voorts is van belang om ook het lange termijnperspectief duidelijker in beeld te brengen. Het project 'Rondje Randstad' van het ministerie van Verkeer en Waterstaat wordt opgevolgd door een verkenning naar een hogesnelheidsverbinding tussen Utrecht en Den Haag/Rotterdam, alsmede een prijsvraag naar de zogenaamde Deltametro; een innovatieve verbinding tussen de zesentwintig centra in de Deltametropool. Het ligt in de rede dat de overheden in de Deltametropool voor deze laatste studie mede als opdrachtgever optreden.

De G4 wijzen verder op de wezenlijke functie van het rijkswegennet in het totale vervoersnetwerk van de Deltametropool. Vooral de interactie tussen het stedelijke en het hoofdwegennet vormt in toenemende mate een knelpunt. Dit probleem vraagt om een gezamenlijke aanpak van de G4 en het Rijk.

Inzet G4

De uitdaging is te komen tot een efficiënte en doelgerichte organisatie van de uitvoering. Cruciaal daarbij is het besef dat met behoud van ieders verantwoordelijkheid het nu gaat om gezamenlijke inzet en commitment. Bij de invulling dient rekening te worden gehouden met de samenhang tussen de verschillende onderdelen van Deltanet en met de verschillen in planningshorizon.

De G4 nemen het initiatief om de hierbij betrokken partners bij elkaar te brengen in een programmabureau en een bestuursplatform. Het bureau heeft een initiërende en coördinerende taak en vervult voor bepaalde onderdelen de opdrachtgeversrol. Het bureau zal zich vooral richten op de schaal van de Deltametropool; onder andere op het uitvoeren van het boven-stadsgewestelijke deel van 'benutten en bouwen'. Het bureau bereidt de bestuurlijke besluiten voor over de (volgorde van) maatregelen en projecten, 'organiseert' de financiering ervan en geeft opdracht tot uitvoering. Daarnaast faciliteert het bureau de uitwerking van het lange termijnbeeld.

Het bureau functioneert onder de bestuurlijke leiding van een stuurgroep met vertegenwoordigers van het dagelijks bestuur van de Deltametropool en het ministerie van Verkeer en Waterstaat. In het bestuursplatform vindt overleg en afstemming plaats tussen alle betrokken overheden. Het ligt in de rede het bureau onder te brengen bij het samenwerkingsverband Randstad i.o.

Gevraagde inzet Rijk

- Voor de realisatie van de genoemde middellange termijn ingrepen is tot 2015 een bedrag in de orde van grootte van 8,5 à 11 miljard euro nodig, waarvan in de komende kabinetsperiode circa 2,5 miljard euro. Na 2015 zijn extra gelden nodig voor de realisatie van de overige Deltanet-ambities.
- De gebundelde doeluitkering-plus waaruit investeringen op regionale schaal zullen worden betaald, zal volgens berekeningen van de G4 tot 2015 circa 10,5 miljard euro moeten bedragen.
- In overleg met het beoogde bestuur voor de Deltametropool overgaan tot het instellen van een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie.

2.2 Investeren in mainports en nieuwe sleutelprojecten

Voor de versterking van de internationale concurrentiepositie van de G4 en de Deltametropool zijn goed functionerende mainports en achterlandverbindingen van het grootste belang en dienen de potenties van de sleutelprojecten in de G4 te worden uitgebuit.

2.2.1 Mainports

Wat en Inzet G4

Voor Schiphol streven de G4 naar beheerste groei en verbetering van de bereikbaarheid. De afspraken over de beheerste groei houden in dat de thans geformuleerde randvoorwaarden (op het gebied van milieuhygiëne en veiligheid) van Schiphol met een vijfde baan, in acht genomen zullen worden.

Nu resteert het maken van definitieve keuzes en de financiering van de vereiste maatregelen ter verbetering van de bereikbaarheid van de luchthaven.

De uitvoering van het Project Mainport Rotterdam is dichterbij gekomen. Op 1 maart 2002 is door het Rijk, de Provincie en de gemeente Rotterdam een Memorandum van Overeenstemming getekend, waarin de uitgangspunten voor de aanleg en financiering van de Tweede Maasvlakte en van 750 ha natuur zijn vastgelegd en waarin afspraken zijn gemaakt over de herstructurering van het bestaande havengebied. De Tweede Kamer is in overgrote meerderheid hiermee akkoord gegaan. Wij dringen aan op een projectstructuur met een duidelijke opdrachtgevers- en trekkersrol voor de uitvoering van de drie onderdelen.

Gevraagde inzet Rijk

- Snel maken van definitieve keuzes over de door ons voorgestelde maatregelen en projecten die nodig zijn om de bereikbaarheid van Schiphol te verbeteren, alsmede over de financiering van deze maatregelen en projecten.
- Meewerken aan de slagvaardige uitvoering van de afspraken die zijn gemaakt over het Project Mainport Rotterdam.

2.2.2 Sleutelprojecten

Wat

De plannen voor de vier sleutelprojecten (Amsterdam Zuidas, Rotterdam Centraal, Den Haag CS-kwadrant en Utrechtse Stationsgebied) zijn verder uitgewerkt en aangepast. De nadruk ligt op het ontwikkelen van hoogwaardige vervoersknooppunten en het verbeteren van de integrale stedelijke kwaliteit van de stationsomgevingen.

Over de Zuidas in Amsterdam hebben drie buitenlandse deskundigen in hun advies geconcludeerd dat sprake is van een 'once in a century'-kans om de internationale positie van de stad te versterken.

De gemeente Amsterdam wil de potentie van deze locatie dan ook optimaal uitbuiten door te kiezen voor het overbouwen van de infrastructuur over een lengte van bijna anderhalve kilometer (het zogenaamde dokmodel).

De gemeente Rotterdam heeft het ontwerp-Masterplan voor Rotterdam Centraal aangepast, waardoor de geschatte bouwkosten fors zijn teruggebracht. De optimalisatie betreft vooral het terminaldeel, met kostenbesparingen door onder meer een verkleining van de reizigerstunnel onder de sporen, een

smaller en korter reizigersplein en een verkleining van het dak boven de sporen. Eind april zijn tussen het Rijk en de gemeente Rotterdam procesafspraken gemaakt over de verdere aanpak.

Eind februari heeft de gemeente Den Haag het ontwerp-Masterplan voor het CS-Kwadrant (als eerste fase van Hoog Hage) aangeboden aan de ministeries van VROM en Verkeer en Waterstaat en heeft de gemeente een intentie-ontwikkelingsovereenkomst gesloten met enkele private partijen. Mede in verband met de door Den Haag bepleite wens tot volwaardige aantakking van het Haagse CS-Kwadrant op het HST-net, start het Rijk een verkenning naar de mogelijkheden voor een snelle verbinding tussen Utrecht en Den Haag/Rotterdam.

In Utrecht heeft de bevolking in een raadplegend referendum (15 mei 2002) een keus gemaakt voor de ontwikkeling van het stationsgebied volgens de visie 'stadshart verruimd'. In het te ontwikkelen gebied - dat Hoog Catharijne, het station en de Jaarbeurs omvat - krijgen woningen, kantoren en voorzieningen voor leisure en entertainment een plek. Het huidige NS-station ondergaat een metamorfose tot 'nationale railport' met een terminal voor alle vormen van openbaar vervoer. De (mogelijke) overbouw van de terminal en het meervoudig grondgebruik versterken de internationale allure van het plan.

Inzet G4

De G4 nemen het initiatief om met het Rijk de slagvaardigheid van de projectorganisaties voor de onderscheiden projecten te vergroten. Het gaat hierbij om:

- Intensivering van de samenwerking met het Rijk, met behoud van ieders verantwoordelijkheid.
- Het verhelderen van het opdrachtgeverschap voor de projecten en de onderdelen daarvan.
- En het aangaan van risicodragende joint ventures met het bedrijfsleven.

Gevraagde inzet Rijk

- Circa 825 miljoen euro.
- Een blijvende betrokkenheid van het Rijk.
- Een snelle besluitvorming vanwege de komst van de HSL-Zuid en in verband met de verknoping met de regionale infrastructuur zoals RandstadRail.

2.3 Ruimte maken voor kwaliteit in wonen, werken en recreëren

2.3.1 Uitleglocaties

Wat

Wij leggen de prioriteit bij het uitbuiten van de ruimtelijke capaciteit van het bestaand stedelijk gebied. Maar voor het accommoderen van de ruimtevraag en het realiseren van concurrerende woonmilieus dient ook buiten de steden ruimte ter beschikking te komen.

Voor de uitleglocaties in de Noordvleugel moeten enkele belangrijke keuzes worden gemaakt. Voor Almere betreft dit keuzes om de bereikbaarheid met het oude land te verbeteren en keuzes die nodig zijn om Almere de schaal-sprong naar vijfde stad van Nederland te kunnen laten maken. Voorts dienen keuzes te worden gemaakt om ervoor te zorgen dat in de zuidwestzijde van deze regio voldoende ruimte voor woningbouw ontstaat en waardoor de woon-werkbalans in deze regio niet schever wordt dan nu het geval is.

De buitenstedelijke ruimtevraag in de Zuidvleugel zal in belangrijke mate in de driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda moeten worden geacommodeerd. Naar aanleiding van de discussie in de Tweede Kamer over de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening brengen wij nogmaals het belang van dit gebied voor een evenwichtige en gelijkwaardige ruimtelijk-economische ontwikkeling van de vleugels van de Deltametropool onder de aandacht. Rijnenburg is voor Utrecht van essentieel belang om voldoende diversiteit, kwantiteit en kwaliteit van woonmilieus te kunnen aanbieden. De locatie is afgewogen in regionaal verband. De provincie Utrecht, het kaderwetgebied BRU en de gemeente Utrecht zijn het eens over de noodzaak van ontwikkeling van Rijnenburg in relatie met de bestaande stad.

Inzet G4

Voor de transformaties tot hoogwaardig ingerichte gebieden zijn integrale ontwikkelingsplannen en bijbehorende investeringsstrategieën noodzakelijk. De G4 achten het wenselijk dat het Rijk daaraan substantiële bijdragen levert. De trekkersrol varieert per gebied.

Voor de ontwikkeling van Almere is afgesproken dat Rijk, provincie en gemeente een integraal ontwikkelingsplan opstellen. Mede in dat verband zal bezien worden of hieraan de status van sleutelproject moet worden verleend.

Voor de ontwikkeling van de locatie Zuidplaspolder is onder leiding van de provincie Zuid-Holland een projectorganisatie opgestart. Te bezien is of ook voor deze locatie de status van sleutelproject op zijn plaats is.

Met het oog op de ontwikkeling van Rijnenburg vinden thans verkenningen plaats van verstedelijkings- en extra waterbergingsmogelijkheden. De provincie Utrecht, de gemeenten Nieuwegein en Utrecht en het Hoogheemraadschap de Stichtste Rijnlanden zijn betrokken bij de planvorming over een optimale inrichting.

Gevraagde inzet Rijk

- Welke financiële bijdragen nodig zullen zijn, zal blijken uit de nadere planvorming. Naar verwachting zal het vooral gaan om bijdragen in verband met de ontsluiting van de gebieden. Wij achten de normen en enkele uitgangspunten die zijn toegepast bij de herijking van VINEX, waardoor de locatiesubsidie fors is verlaagd, niet realistisch.
- Om de buitenstedelijke ruimtevraag te kunnen accommoderen zijn snelle besluiten van het Rijk nodig over onder meer bovengenoemde locaties.

2.3.2 Groen- en recreatiegebieden

Wat

De uitbreiding en verdichting van het stedelijk gebied binnen de Deltametropool dient hand in hand te gaan met een verbetering van de kwaliteit van de groene ruimte in en om de steden. In aansluiting op de nationale en provinciale landschappen wordt gekoerst op de ontwikkeling en inrichting van regionale parken. In dat verband worden bestaande parken gerenoveerd en zullen stadsranden opnieuw worden ingericht, worden de bereikbaarheid en toegankelijkheid van groene gebieden vergroot en wordt de barrièrewerking van infrastructuur zo veel mogelijk teruggedrongen.

Voorts is ruimte nodig voor (grootschalige) waterberging en dient het water te worden beheerd.

De G4 onderschrijven het integraal perspectief op de groene Deltametropool dat is neergelegd in de rapportage 'Waterrijk' van de Vereniging Deltametropool. Mede hierdoor is duidelijk dat thans het stadium van uitvoering is aangebroken.

Inzet G4

De G4 hebben een samenhangend programma van regionale parken, groen- en recreatieprojecten uitgewerkt. De G4 zetten zich in om tot uitvoering hiervan te komen. Hiervoor zijn wij vrijwel geheel afhankelijk van de inzet van andere partners. Wij nemen het initiatief om hierover tot nadere afspraken te komen, waaronder het aanwijzen van duidelijke trekkers.

Gevraagde inzet Rijk

- Voor het groen en water in en in de directe nabijheid van de G4 is tot 2015 een rijksbijdrage nodig van circa 1,4 miljard euro.

2.3.3 Ruimtebehoefte bedrijvigheid

Wat

Wij schatten de kwalitatieve en kwantitatieve behoefte aan bedrijventerreinen in de Deltametropool hoger in dan het Rijk. De ruimtebehoefte neemt volgens ons nog verder toe door scherpere regels over veiligheid en milieuhinder. De G4 benadrukken dat het ruimteprobleem van de Zuidvleugel niet in de Noordvleugel kan en mag worden opgelost ten dele omdat zich specifieke ruimtedruk in de Noordvleugel concentreert, ten dele omdat de bedrijfloctatiemarkt geografisch is gesegmenteerd. Rekening dient te worden gehouden met een forse ruimtevraag die voortvloeit uit grootstedelijke transformaties, waarbij bedrijventerreinen plaats moeten maken voor woonfuncties.

Inzet G4

Er is een gezamenlijke verkenning van de ruimte voor bedrijvigheid met het Rijk afgesproken. De G4 bepleiten dat daarbij gestart wordt in de Zuidvleugel omdat de problematiek daar het meest nijpend is. Daarnaast bepleiten de G4 een gezamenlijk met het Rijk uit te voeren verkenning van de transformatie van grootschalige terreinen ten gunste van (nieuwe) bedrijvigheid, zoals voor de zuidzijde van de Waalhaven is afgesproken.

Gevraagde inzet Rijk

- In totaal wordt een bijdrage van het rijk van circa 1,3 miljard euro gevraagd.
- Deelname aan de vanuit de Deltametropool te initiëren verkenning van ruimte voor bedrijvigheid.

2.4 Vernieuwen van verouderde stedelijke gebieden

2.4.1 Stedelijke vernieuwing

Wat

De vernieuwing van verouderde delen van de steden verloopt ondanks de inspanning van velen trager dan voorzien. De kwaliteit van vele wijken laat nog steeds te wensen over en wij slagen er nog onvoldoende in om de midden en hogere inkomensgroepen voor de stad te behouden of hen weer terug te winnen. Prioriteit in de uitvoering wordt gegeven aan de wijken die het hardst aan vernieuwing toe zijn. Ondanks forse inspanningen zal voortzetting van deze operatie tot na 2010 noodzakelijk zijn om onze ambities, zoals verwoord in de meerjarige ontwikkelingsprogramma's, te realiseren.

Inzet G4

Om op te kunnen treden als regisseur zal de gemeente zelf niet verkokerd mogen zijn. Wij zien dat nog steeds als een van onze belangrijkste opgaven. De uitvoering van de stedelijke vernieuwingsoperatie in Rotterdam en Amsterdam start vanuit de deelgemeenten respectievelijk de stadsdelen. De uitvoerders van de stedelijke vernieuwingsoperatie zullen een groter mandaat krijgen en de organisatie van het hele proces zal minder bureaucratisch van aard worden.

De belangrijkste partners in de stedelijke vernieuwing zijn de woningbouwcorporaties. Zij zijn immers verreweg de grootste huiseigenaar in de meest kwetsbare gebieden van de steden. Voor het tempo en kwaliteit van de stedelijke vernieuwing zijn wij in hoge mate afhankelijk van de prestaties van de corporaties. Het is dus van het grootste belang dat heldere prestatieafspraken worden gemaakt (zie ook propositie 6).

In veel gevallen is de opgave groter dan de spankracht van de corporaties. In die gevallen zal hun werkapparaat moeten worden vergroot en hun werkkapitaal moeten worden uitgebreid, door fusies, door verkoop van huurwoningen of verevening. De G4 roepen het Rijk op snel knopen door te hakken om het instrument van verevening mogelijk te maken, zodat het daar waar nodig kan worden ingezet (zie ook propositie 6).

De samenwerking tussen gemeenten, woningcorporaties en private partijen komt nog te veel op incidentele basis tot stand. Gebiedsgerichte samenwerking moet daarom actief worden gestimuleerd. Wij kunnen ons vinden in de suggesties die zijn gedaan in het recente onderzoek naar de regierol van de gemeenten bij stedelijke vernieuwing, zoals fiscale instrumenten en gebiedsgerichte faciliteiten zoals zijn ingezet in het project 'Stad en Milieu'.

Wij zijn het eens met de door vele adviesinstanties bepleite toevoeging van een regionale component aan de stedelijke vernieuwing. Vanuit de G4 bezien, gaan de verhuisstromen namelijk nog steeds de verkeerde kant op. Om dit te keren achten wij het van belang dat de randgemeenten een grotere bijdrage leveren aan de stedelijke vernieuwingsoperatie. Dat wil zeggen dat zij ook lagere inkomensgroepen huisvesten. Onder deze voorwaarde staan de G4 positief tegenover regionalisatie en een grotere rol van de regio (zie ook propositie 6).

Gevraagde inzet Rijk

- Bij de stedelijke vernieuwing gaat het nog steeds om een inhaaloperatie die erop is gericht het zelf-genererend vermogen van de verouderde gebieden weer te vergroten, zodat op den duur geen overheidsbijdragen meer nodig zijn. Vooralsnog, zeker tot 2015, moet de bijdrage van het Rijk echter gecontinueerd worden.
- Onze berekeningen wijzen op een behoefte aan rijksmiddelen van 3,9 miljard euro voor de periode 2004 - 2015. Deze raming zal worden verfijnd en er zal worden aangegeven hoe groot de gemeentelijke bijdrage aan de opgave is. Wij herkennen ons geheel niet in de centralistische en normatieve benadering van de raming door de commissie-De Koning (Kosten-Kostendragers).
- Naast het pleidooi voor voldoende rijksmiddelen vragen de G4 ook aandacht voor de verdeling daarvan. Ons inziens zal het draagkrachtprincipe - dat wil zeggen: het investerend vermogen van steden - een zwaarder gewicht moeten krijgen in de verdeelsleutel van de tweede tranche van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing.

2.4.2 Grootschalige transformaties

Wat

Om de binnenstedelijke taakstelling te kunnen waarmaken, is een enorm transformatieproces nodig. Een belangrijke bijdrage hieraan kan worden geleverd door de transformatie van grootschalige gebieden zoals de IJ-oevers in Amsterdam, het Waalhavengebied in Rotterdam, de Binckhorst in Den Haag en Lage Weide in Utrecht. Het gaat daarbij veelal om het creëren van ruimte voor werken en/of wonen en allerlei andere stedelijke functies. Momenteel worden concrete ingrepen voorbereid (zoals de aankoop van een deel van het Shell-terrein op de IJ-oevers), maar de nadruk ligt vooral op het uitvoeren van verkennende studies over de veranderingsmogelijkheden van deze gebieden. De planhorizon hiervan reikt tot 2030. Deze transformaties zijn van essentieel belang om de ruimtelijke kwaliteit en het functioneren van de stedelijke gebieden te verbeteren en om het ruimtebeslag van de voortgaande verstedelijking in goede banen te leiden.

Inzet G4

Bij dit soort transformaties is sprake van een langdurig en ingewikkeld planvormingsproces, waarbij beleidsterreinen van vele departementen aan de orde zijn. De kosten gaan de draagkracht van de G4 te boven. Daarom is een lange termijn commitment van het Rijk noodzakelijk. Met het oog daarop bepleiten de G4 een gezamenlijk met het Rijk uit te voeren verkenningenprogramma van de genoemde vier locaties (zoals voor de Waalhaven reeds is aangekondigd in de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening), gevolgd door het verlenen van de status van nieuwe generatie sleutelproject.

Gevraagde inzet Rijk

- De G4 achten een rijksbijdrage noodzakelijk van circa 1 miljard euro, waarvan eenderde in de komende kabinetsperiode.
- Daarnaast bepleiten de G4 dat het beoogde nationale stimuleringsprogramma voor bouwen in het bestaand stedelijk gebied start in de G4, omdat daar de problematiek het grootst en meest ingewikkeld is.
- Tot slot vragen wij om het aanwijzen van deze grote transformatiegebieden tot nieuwe generatie sleutelproject.

2.5 Aansluiten Deltametropool op glasvezel

Wat

Indien in ons land de publieke en particuliere investeringen in ICT-breedband infrastructuur achterblijven bij andere landen, is dat niet alleen bedreigend voor de nationale concurrentiepositie, maar blijven ook de talloze toepassingsmogelijkheden bij overheidsdienstverlening, zorg, onderwijs en veiligheid onbenut en worden mogelijkheden van kostenbesparingen misgelopen.

Internationaal heeft Nederland en met name Amsterdam een sterke positie, maar 'de laatste schakels' tussen bijvoorbeeld maatschappelijke instellingen, onderwijsinstututen, het midden- en kleinbedrijf en de eindgebruiker ontbreken grotendeels. Daarom nodigen de G4 het Rijk en anderen uit om in de komende zes tot tien jaar te participeren in de realisatie van de aansluiting van circa één miljoen woningen, 30.000 publieke, onderwijs- en overige maatschappelijke instellingen en zo'n 90.000 kleinbedrijven op glasvezel.

Inzet G4

Dit kan op twee manieren worden gerealiseerd. Door de vorming van publiek-private samenwerkingconstructies op lokaal niveau met een strategische participatie van lokale en centrale overheden. En/of volledige overheidsfinanciering van de aanleg van sommige onderdelen van de ICT-infrastructuur, zoals thans het geval is in enkele Rotterdamse pilots. Het ligt voor de hand dat de G4 het initiatief nemen om te komen tot coproducties met woningbouwcorporaties, institutionele beleggers en telecombedrijven

Gevraagde inzet Rijk

- Om voldoende kritische massa ('vliegwiél') te kunnen realiseren is een overheidsbijdrage vereist. De totale investeringskosten worden geraamd op maximaal 1,5 miljard euro, waarbij de overheidsbijdrage beperkt kan blijven tot 550 miljoen euro. Er zijn twee alternatieve co-financieringsconstructies. Bij een éénmalige subsidie van 220 miljoen euro per aansluiting bedragen de publieke kosten circa 250 miljoen euro. Voorgesteld wordt dat het Rijk daarvan 150 miljoen euro voor zijn rekening neemt en de G4 100 miljoen euro, met als onderlinge verdeelsleutel het aantal aan te sluiten meterkasten per gemeente. Een alternatief is een strategische participatie ter grootte van 35% in de financieringskosten. Voorgesteld wordt dat het Rijk participeert voor 120 miljoen euro en de G4 voor 80 miljoen euro. Uitgegaan wordt van een éénmalige eigen bijdrage per aansluiting van 70 miljoen euro en een maandelijkse bijdrage van 30 miljoen euro per aansluiting. Onderzocht wordt of financiering plaats vindt in de vorm van een éénmalige bijdrage per aansluiting dan wel in de vorm van een financiële participatie.
- Medefinanciering van het Rijk is gewenst zodat de te ontwikkelen nieuwe diensten voldoende kritische massa genereren voor een snelle autonome ontwikkeling in de andere regio's in het land. Daarmee wordt een ongecoördineerde, selectieve aanleg doorbroken en wordt de dienstverlening op het vlak van zorg, onderwijs, veiligheid en commerciële diensten verbeterd.

De wereld in de stad

2.6 Behouden en terugwinnen midden- en hogere inkomensgroepen

Wat

Een evenwichtige bevolkingsopbouw is een voorwaarde voor een sociaal, economisch en cultureel vitale stad. Op dit moment voldoet de bevolking van de G4 niet aan deze voorwaarde. Te veel bewoners uit de midden- en hogere inkomensgroepen trekken weg uit de stad. De G4 willen deze trend keren.

Inzet G4

Hiervoor is een groot aantal maatregelen nodig, van de realisatie van passende woningen en aantrekkelijke, veilige woonmilieus tot het aanbod van goede voorzieningen op het gebied van onderwijs, cultuur, sport, winkels en kinderopvang. Veel van deze maatregelen komen aan de orde bij andere proposities. De stedelijke vernieuwing (zie propositie 4) moet een bijdrage leveren aan het doorbreken van het eenzijdige aanbod van goedkope huurwoningen in vooral de naoorlogse wijken door de toevoeging van grotere (koop)woningen. Hierdoor kunnen bewoners, die een betere of grotere woning zoeken, de stap naar een koopwoning binnen de stad maken. Grootschalige transformatie van binnenstedelijk gebied (zie propositie 4) schept ruimte voor (duurdere) nieuwbouw in de stad, waardoor stadsbewoners binnen de stad kunnen doorstromen naar een passende woning en werkforenzen in de stad kunnen komen wonen. Verbetering van onderwijsvoorzieningen (zie propositie 7), een veelzijdig aanbod van culturele voorzieningen (zie propositie 9) en maatregelen ter verbetering van de veiligheid (zie propositie 10) dragen bij aan aantrekkelijk woonmilieus. Voorts zijn maatregelen nodig om het functioneren van de regionale woningmarkten te verbeteren. Het gaat ons om:

- Evenwichtiger spreiding van inkomensgroepen over de stad en de regiogemeenten, te realiseren door (verplichte) prestatie-afspraken tussen stad en regiogemeenten over de woningvoorraad en slaagkansen voor mensen die een woning zoeken.
- Financiële verevening tussen woningcorporaties. Met als doel onrendabele investeringen in de sociale huursector (investeringen ten behoeve van instandhouding en uitbreiding van de sociale woningvoorraad) evenwichtig te verdelen tussen stad en randgemeenten.
- Voorrang bij woningtoewijzing in de regio voor bewoners uit herstructureringswijken. Dit betekent afschaffing van bestaande mogelijkheden in de regionale huisvestingsregels om drempels op te werpen voor mensen van buiten de eigen gemeente.

Realisatie van deze maatregelen vergt een snelle behandeling van de Huisvestingswet en Woonwet.

Gevraagde inzet Rijk

- Bijdragen aan tempoversnelling bij de herstructurering van probleemwijken door vermindering en flexibilisering van regels (over woningtoewijzing, milieu, geluid, e.d.) en vereenvoudiging van procedures (bijvoorbeeld gelijkschakeling van de ruimtelijke orderings- en milieuprocedures).
- Voortvarende behandeling van de Huisvestingswet en de Woonwet.

2.7 Emanciperen in de stad

2.7.1 Onderwijs

Wat

De ontwikkeling van kinderen tot zelfredzame en geëmancipeerde burgers vraagt om uitstekend onderwijs. Alle kinderen moeten door het onderwijs even goed bediend worden. De G4 hebben in vergelijking met andere gemeenten een grote opgave bij de aanpak van onderwijsachterstanden. Tegelijkertijd moeten de G4 ook kinderen uit meer welgestelde milieus goede onderwijs- en opvangvoorzieningen bieden, om de steden aantrekkelijk(er) te maken voor de midden- en hogere inkomensgroepen (zie propositie 6). In de komende jaren willen wij voortgang boeken bij het verkleinen van onderwijsachterstanden, het verminderen van spijbelen en schooluitval (in het voortgezet onderwijs), het wegwerken van de tekorten aan onderwijzend personeel, verbetering van de onderwijshuisvesting en de realisatie van brede scholen.

De prioriteiten liggen de komende jaren, wat ons betreft, bij het wegwerken van het tekort aan onderwijzers en leraren, de achterstanden in de onderwijshuisvesting en realisatie van brede scholen.

Moderne schoolgebouwen zijn essentieel voor de kwaliteit van het onderwijs en de motivatie van leraren en leerlingen. Brede scholen, die leerlingen en hun ouders 'dagarrangementen' bieden van onderwijs, opvang en buitenschoolse activiteiten, zullen (zoals praktijkvoorbeelden nu al bewijzen) een grote impuls geven op tal van terreinen, zoals de aanpak van onderwijsachterstanden en voortijdig schoolverlaten, kinderopvang, verbetering veiligheid, ouderparticipatie en vrijetijdsbesteding van kinderen. De noodzaak van voldoende leerkrachten spreekt voor zichzelf. Op dit punt is de situatie in de G4 alarmerend.

De komende jaren gaan veel leraren met pensioen, terwijl de instroom van nieuwe leerkrachten, onder meer door de slechte arbeidsvoorwaarden, onvoldoende is. Er zullen de komende jaren duizenden nieuwe leerkrachten nodig zijn, vooral in het VMBO en het MBO.

Inzet G4

Werken in de grote stad moet voor leerkrachten aantrekkelijker worden gemaakt door aparte CAO-afspraken voor onderwijzend personeel in de grote steden. Door meer te differentiëren in taken op school gaan wij de komende jaren ook meer nieuwkomers inzetten in het onderwijs.

De G4 nemen de regie in handen. Zowel bij de huisvesting als bij de brede scholen zorgen wij voor een betere samenwerking tussen de relevante partners. De G4 hebben in overleg met de scholen meerjarige huisvestingsplannen opgesteld, die nu moeten worden uitgevoerd. Centraal staat het aanpassen van schoolgebouwen aan nieuwe onderwijskundige eisen (voor- en vroegschoolse educatie, brede school, studiehuis, ICT en invoering VMBO) en aan eisen van (brand)veiligheid en de Arbo-wet. Hiervoor vragen de G4 een investeringsbijdrage van het Rijk van 440 miljoen euro. De G4 leveren ook een eigen investeringsbijdrage, zoals wij dit ook in de afgelopen periode (1998 - 2001) hebben gedaan, toen 87 miljoen euro uit eigen middelen werd 'bijgepast' voor onderwijshuisvesting.

Voor de brede school (met verschillende specialisaties naar sport, cultuur, etc.) willen de G4 in totaal 164 multifunctionele accommodaties realiseren, zo veel mogelijk door renovatie van bestaande gebouwen en verder door nieuwbouw. Hiervoor maken de steden accommodatieplannen en stimuleren zij de samenwerking van instellingen die in de brede school gaan samenwerken (onderwijs, voor- en naschoolse opvang, welzijn, sport en recreatie). Hiervoor hebben de G4 gedurende de komende acht jaar een extra bedrag nodig van 98 miljoen euro. Dit bedrag is berekend door de commissie-Dagarrangementen.

Gevraagde inzet Rijk

- Aparte CAO-afspraken voor onderwijzend personeel om het werken in de G4 aantrekkelijker te maken.
- 440 miljoen euro voor verbetering van schoolgebouwen.
- 98 miljoen euro (in acht jaar) voor brede scholen.

2.7.2 Werk en activering

Wat

De afgelopen jaren is de werkgelegenheid sterk gegroeid, ook in de G4. Desondanks is de werkloosheid vooral in Amsterdam en Rotterdam nog aanmerkelijk hoger dan het landelijk gemiddelde. Deze werkloosheid blijft aandacht vragen, ook al omdat wij vanwege de economische stagnatie moeten anticiperen op een stijging van de werkloosheid.

De G4 houden vast aan een 'sluitende aanpak' van de werkloosheid. Ook mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt moeten aan werk geholpen worden, bij voorkeur in niet-gesubsidieerde banen door actieve bemiddeling, scholing en door actieve samenwerking met het bedrijfsleven. Waar dit niet lukt, biedt gesubsidieerde arbeid een oplossing. Behoud van gesubsidieerde arbeid (de Melkertbanen van vroeger, de Instroom/Doorstroombanen van nu) en de hiervoor beschikbare middelen is daarom van essentieel belang. De G4 willen over de resultaten, die met de sluitende aanpak behaald moeten worden, prestatie-afspraken maken met het Rijk.

Daarnaast willen de G4 op het gebied van werkgelegenheid:

- Meer werk maken van het aan de slag helpen van werkzoekenden met een gedeeltelijke WAO/bijstandsuitkering. Deze mensen vallen nu tussen wal en schip. Het maken van afspraken met de Uitvoeringsorganisatie Werknemersverzekeringen verloopt moeizaam; effectief casemanagement komt niet van de grond. De G4 kunnen hierin een actievere rol spelen, wanneer de budgetten voor reïntegratie van deze groep bij ons worden gelegd en met minder voorwaarden, aan elkaar worden gekoppeld.
- Zwaarder inzetten op het sneller aan het werk helpen van nieuw- en oudkomers. Dat kan door combinaties van leren en werken. Schotten tussen de geldstromen en ingewikkelde regels vormen hierbij vaak een obstakel. Er zouden meer mogelijkheden moeten komen om geldstromen te combineren en (verantwoordings)regels te vereenvoudigen.
- Meer aandacht te besteden aan (voortijdige) uitstromers uit het onderwijs. Leerlingen die uitstromen uit het Voortgezet Speciaal Onderwijs moeten betere kansen krijgen om aan het werk te komen. Uitvallers uit het VMBO en MBO moeten betere kansen krijgen op 'tweedekans onderwijs'.

Inzet G4

Voor de organisatie van de gesubsidieerde arbeid sluiten de G4 zich aan bij de adviezen van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Raad voor Werk en Inkomen. In essentie komt dit meer op: tijdelijke fiscale loonkostensubsidie om werklozen aan regulier werk te helpen, reserveren van reguliere functies in de collectieve sector voor langdurig werklozen en gesubsidieerd werk voor zeer langdurig werklozen en arbeidsgehandicapten met een grote afstand tot de reguliere arbeidsmarkt.

De middelen voor reïntegratie van mensen met een gecombineerde WAO- en bijstandsuitkering (circa 60 miljoen euro) zouden overgeheveld moeten worden naar de G4.

Het slimmer combineren van middelen en het wegnemen van overbodige regels zal op alle onderdelen tot een slagvaardiger uitvoering leiden. Hierbij gaat het om de Wet inschakeling werkzoekenden, de Wet inburgering nieuwkomers, de Wet educatie en beroepsonderwijs en de gelden voor oudkomers. De G4 willen graag samen met het Rijk onderzoeken hoe de beschikbare middelen met minder regels gecombineerd kunnen worden in een brede geldstroom met een duidelijke verantwoording over de bereikte resultaten door gemeenten.

Naast het slimmer combineren van middelen dienen overbodige regels, zoals de gedwongen winkelnering bij de Regionale Opleidingscentra, te worden afgeschaft.

Bij het combineren van geldstromen dient nadrukkelijk gekeken te worden naar de belemmeringen en mogelijkheden die bestaan op het grensvlak van onderwijs en arbeidsmarkt.

Gevraagde inzet Rijk

- Handhaving van de beschikbare budgetten voor gesubsidieerde arbeid en de sociale werkvoorziening; overheveling van geldstromen voor mensen met een gedeeltelijke WAO/bijstandsuitkering.
- Tempo maken met verdere ontschotting tussen geldstromen en het wegnemen van overbodige regels binnen de bestaande budgetten zodat voor gemeenten een grotere bestedingsvrijheid ontstaat.

2.7.3 Inburgering

Wat

De komende jaren zullen zich in de G4 jaarlijks tussen de 8.000 en 10.000 nieuwkomers vestigen die volgens de Wet inburgering nieuwkomers aan een inburgeringsprogramma beginnen. Daarnaast zijn er tienduizenden oudkomers die voor inburgering in aanmerking komen. De afgelopen jaren zijn behoorlijke vorderingen geboekt met de inburgering van nieuwkomers, maar er zijn ook problemen. Sommige cursisten vallen af nog voordat de inburgering van start gaat. Anderen haken af tijdens de cursus, onder andere omdat zij die niet kunnen of willen combineren met werk of het opvoeden van kinderen. Verder valt het rendement van de inburgering tegen. Velen halen niet het minimale eindniveau (een beheersing van het Nederlands op twee niveaus hoger dan bij de start). De wettelijke 600 uur blijken voor veel inburgeraars onvoldoende te zijn. Ook de aansluiting tussen inburgering en vervolgstappen (naar werk, beroepsopleiding of activering) schiet tekort. De samenwerking tussen de gemeente en andere partijen (Regionale Opleidingscentra, bedrijfsleven, zelforganisaties van minderheden, Centra voor Werk en Inkomen, maatschappelijk werk, e.d.) is voor verbetering vatbaar. De G4 onderschrijven dat succesvolle inburgering een essentiële voorwaarde is voor maatschappelijke participatie van zowel nieuwkomers als oudkomers. Daarom is onze ambitie om alle nieuwkomers met inburgering te laten starten, zoveel mogelijk oudkomers in te burgeren, te zorgen dat de meesten de eindtoets afleggen met het beoogde resultaat en de aansluiting met andere trajecten (werk, verdere scholing, activering, opvoedingsondersteuning) te verbeteren.

Inzet G4

Het verbeteren van de organisatie van de inburgering is de verantwoordelijkheid van de G4 zelf. Allereerst willen wij meer maatwerk (persoonsgebonden trajectplannen) leveren aan de inburgeraar. Daarvoor gaan wij de lokale regie verbeteren: er worden casemanagers aangesteld met bevoegdheden en budgetten om samenwerking tussen betrokken partners te verbeteren. Elke inburgeraar moet met slechts één casemanager te maken krijgen in plaats van vijf. Deze casemanager is dan verantwoordelijk voor het gehele traject. Ook wordt het inburgeringstraject verbreed: naast de cursus zorgen wij ook voor zaken als werk, (beroeps)opleiding, activering, opvoedingsondersteuning en kinderopvang. Met aanbieders van onderdelen van zo'n traject én met de inburgeraar zelf worden zakelijke afspraken gemaakt: er wordt afgerekend op resultaat, inclusief sancties en bonussen.

Gevraagde inzet Rijk

Verandering van de wet- en regelgeving moet tenminste de volgende elementen omvatten:

- Verandering van de financieringssystematiek van de Wet inburgering nieuwkomers, omdat de huidige financiering te rigide uitgaat van toetsing na twaalf maanden, hetgeen voor sommige inburgeraars te snel is.
- Opheffen van de gedwongen winkelnering bij de Regionale Opleidingscentra, omdat dit maatwerk bij de opleiding in de weg staat en de monopoliepositie de G4 in een slechte onderhandelingspositie plaatst.
- Het geven van ruimte aan de G4 om het casemanagement en ketenmanagement (van inburgering naar werk) effectief vorm te kunnen geven.
- Het bundelen van de geldstromen van de Wet inburgering nieuwkomers, de Wet inschakeling werkzoekenden, de Wet educatie en beroepsonderwijs en het oudkomersbeleid tot een brede doeluitkering, zodat 'slimmer' combineren van inburgering, werk en beroepsopleiding mogelijk wordt.

2.8 Investeren in kenniseconomie

Wat

De Nederlandse economie is een kenniseconomie, die wordt gekenmerkt door kennisintensieve productie en arbeid. Om concurrerend te blijven moeten bedrijven voortdurend nieuwe kennis toepassen en werknemers voldoende opgeleid en bijgeschoold worden. Primair ligt hier een opdracht voor de Nederlandse onderwijs- en kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Maar zonder steun van de overheid lukt dat vaak niet.

In de eerste plaats moeten werknemers beter toegerust worden voor werk in kennisintensieve bedrijven. De toestroom van jongeren vanuit het onderwijs in de G4 is zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin onvoldoende om tegemoet te komen aan de behoefte aan gekwalificeerd personeel. Dit betekent dat zittende werknemers moeten worden bijgeschoold, ook om te voorkomen dat zij zich door onvoldoende opleidingsniveau uit de arbeidsmarkt prijzen. Voor jongeren die van het beroeps-onderwijs (VMBO, MBO) komen, zijn doorstromingsprogramma's nodig om hun startkwalificatie te verhogen. Samengevat komt het erop neer dat wij een systeem van 'permanente educatie' moeten opzetten voor lager opgeleide werkenden.

In de tweede plaats behoeft de samenwerking tussen het onderwijs en het bedrijfsleven verbetering. Het instrument hiervoor zijn kennis- en innovatiecentra. Deze leveren een bijdrage aan onder andere uitwisseling en toepassing van kennis, productinnovatie, steun aan startende bedrijven en betere aansluiting van kwalificaties van werknemers op de behoefte van bedrijven. Bestaande voorbeelden van zulke centra in de G4 zijn te vinden in Amsterdam (ICT, Watergraafsmeer), Rotterdam (Hoboken), Den Haag (Binckhorst/Caballero-fabriek) en Utrecht (Life Sciences Cluster in de Uithof).

Inzet G4

Om het opleidingsniveau van de beroepsbevolking te verhogen willen de G4 per jaar minimaal 500 lager opgeleide werkenden (< MBO) per stad een programma van werkend leren van tenminste 50 lesdagen aanbieden. Kennisinstellingen, bedrijven en bedrijfsscholen worden uitgedaagd hiervoor programma's te ontwikkelen. De overheid (Rijk en G4) zou 25 procent van de exploitatielasten moeten bijdragen op basis van uitgewerkte plannen. Uitgaande van 10.000 euro per deelnemer belopen de totale kosten in vier jaar 80 miljoen euro, waarvan 20 miljoen euro voor rekening van de overheid.

Voor de doorstromingsprogramma's voor jongeren, ook in de vorm van gecombineerd leren en werken, gaan de G4 uit van 6.000 deelnemers in de komende vier jaar. Ook hier zou de overheid (Rijk en G4) een stimuleringsbijdrage moeten leveren van 25 procent aan programma's, die door VMBO- en MBO-instellingen moeten worden opgezet in samenwerking met bedrijven en bedrijfsscholen. Uitgaande van 10.000 euro per deelnemer belopen de kosten hiervan 60 miljoen euro, waarvan 15 miljoen euro voor rekening van de overheid.

Een werkwijze met casemanagers zoals wij dit voorstellen bij de propositie over inburgering (zie propositie 7.2.3) achten wij hier eveneens op zijn plaats.

Daarnaast willen de G4 de komende regeerperiode twee nieuwe kennis- en innovatiecentra per stad helpen oprichten in kansrijk geachte, kennisintensieve clusters van bedrijvigheid, met bijzondere aandacht voor startende bedrijven. De financiering is grotendeels een zaak van kennisinstellingen en het bedrijfsleven. De overheid levert een stimuleringsbijdrage die bestaat uit twee componenten: een investeringsbijdrage (van 10 miljoen euro per centrum - dus 80 miljoen euro totaal) en een bijdrage in

de exploitatie van maximaal 25 procent van de kosten gedurende drie jaar. Deze exploitatiebijdrage is berekend op 5 miljoen euro per centrum (in totaal dus 40 miljoen euro) en wordt toegekend op basis van een businessplan. Het overheidsaandeel in de kosten van deze maatregelen zou moeten worden opgebracht door het Rijk en de G4.

Gevraagde inzet Rijk

- Een financiële bijdrage aan permanente educatie van de beroepsbevolking (met het accent op lager opgeleiden en jongeren) en aan de oprichting van nieuwe kennis- en innovatiecentra van in totaal 122 miljoen euro in vier jaar.

2.9 Versterken van (internationaal) cultureel profiel

Wat

Cultuur is een magneet voor de stad. Kunst en cultuur trekken mensen en bedrijven naar de stad; ze maken de stad interessant en levendig. Tegelijkertijd hebben kunst en cultuur een belangrijke samenbindende functie voor de steeds diverser samengestelde stedelijke bevolking. Culturele accommodaties en evenementen zijn bij uitstek gelegenheden waar mensen elkaar treffen. Dit draagt bij aan de sociale cohesie in de stad. De G4 willen de magneetfunctie versterken.

Inzet G4

Om te beginnen willen de G4 het internationaal gekleurde aanbod van kunst en cultuur verder verbreden. Hiervoor is een ruimere financiële armslag nodig voor de (inter)nationale topinstituten in onze steden en voor de bestaande muziek-, theater-, dans- en filmfestivals. Samen met het Rijk willen de G4 een actieplan Holland Culture International opstellen, gericht op de organisatie van aansprekende tentoonstellingen, theater- en muziekkuitvoeringen. Dit alles zou ondersteund moeten worden door een nieuw, gezamenlijk netwerk voor promotie en kaartverkoop in de Deltametropool.

De ontwikkeling van E-culture is een belangrijke bron van vernieuwing. De G4 willen met het Rijk een actieplan maken om kunst en cultuur via internet toegankelijk te maken voor een breed publiek. Wij willen ook gemeentelijke archieven en collecties van musea langs digitale weg ontsluiten. Elektronische technologie levert daarnaast mogelijkheden en inspiratie voor nieuwe kunstvormen - op basis van digitale video-, audio- en multimediatechnieken, die de G4 willen ondersteunen.

Behoud is aan de orde waar het gaat om cultuurhistorische waarden. Naast het reguliere monumentenbeleid vragen de G4 aandacht voor behoud en versterking van de cultuurhistorische waardevolle erfgoederen. Nieuw is de aandacht die wij willen besteden aan het behoud van cultuurhistorische waarden in de naoorlogse wijken die op de schop gaan in het kader van de stedelijke vernieuwing. Samen met de Rijksdienst Monumentenzorg willen wij hiervoor een methode ontwikkelen.

De stedelijke vernieuwing vraagt ook om een andere reden aandacht vanuit de cultuursector. De magneetfunctie van de stad vereist de aanwezigheid van zowel jonge als gearriveerde 'makers' van kunst. Bestaande accommodaties waar (vaak jonge beginnende) kunstenaars een betaalbare werkruimte hebben, dreigen te verdwijnen. Het stedelijk 'broedplaatsenbeleid' is gericht op het realiseren van (vervangende) accommodatie voor kunstenaars.

Tot slot is het zaak om de culturele hardware op peil te brengen. Het aanboren van nieuwe publieksgroepen en het maken van educatief cultuuraanbod vragen om professionalisering van de culturele instellingen. Ook de culturele accommodaties moeten, mede vanwege landelijke regelgeving op het gebied van milieu en arbeidsomstandigheden, worden aangepakt.

De G4 besteden in de periode 2001 - 2004 naar verwachting 475 miljoen euro aan culturele accommodaties. Voor ondersteunende taken is behoud van de bestaande gesubsidieerde banen geboden. Een alternatief is overheveling van de hiervoor beschikbare middelen naar de cultuursector.

Gevraagde inzet Rijk

De uitvoering van deze plannen vraagt om coproductie van het Rijk, de G4 en de cultuursector. Van het Rijk vragen de G4 intensivering van de samenwerking en een aantal financiële impulsen. Het gaat om:

- Nauwer betrekken van de stedelijke culturele sector bij het opstellen van de cultuurconvenanten in 2005.
- Een extra financiële impuls voor de topinstututen van 25 miljoen euro per jaar, voor Holland Culture International van 10 miljoen euro per jaar en voor een gezamenlijk promotienetwerk van 5 miljoen euro (eenmalig).
- Instelling van een gezamenlijk matchingfonds van Rijk en G4 voor het op peil brengen van culturele accommodaties, met een bijdrage van het Rijk van 40 miljoen euro per jaar.
- Ondersteuning van de professionalisering bij culturele instellingen door verhoging van de rijkssubsidies voor de instellingen met vijf procent.
- Behoud van de I/D-banen in de cultuursector.
- Hulp bij het stedelijk broedplaatsenbeleid door kennisuitwisseling en steun voor voorbeeldprojecten.

2.10 Bieden van veiligheid en zorg

2.10.1 Veiligheid

Wat

De criminaliteit in de G4 is onaanvaardbaar hoog; 60 tot 70 procent van de ernstige delicten wordt gepleegd door een relatief kleine groep 'veelplegers'. De G4 willen zowel de objectieve veiligheid verbeteren - dus het aantal delicten reduceren - als het gevoel van onveiligheid bij de inwoners verminderen. Meer specifiek stellen wij ons de volgende vijf doelen op veiligheidsgebied:

- Terugdringing van de jeugdcriminaliteit, waaronder beperking van het aantal jongeren dat afglijdt naar criminaliteit, vermindering van recidive, verkleining van de harde kern.
- Aanpak van geweldsdelicten zoals straatroof, mishandeling en bedreiging.
- Bestrijding van de criminaliteit die met drugs te maken heeft en vermindering van drugsoverlast in de wijken.
- Vergroten van de veiligheid in de openbare ruimte, op stations, in en rond uitgaansgelegenheden en in het openbaar vervoer.
- Verbeteren van de fysieke veiligheid door het waarborgen van de brandveiligheid van onder andere gebouwen en goede voorbereiding op (mogelijke) rampen.

Inzet G4

De G4 willen werk maken van een combinatie van een dadergerichte en een wijkgerichte aanpak. Een dadergerichte aanpak richt zich op snelle(re) opsporing, vervolging, bestraffing en begeleiding van criminele jongeren, criminele drugsverslaafden, criminele illegalen en geweldplegers, waarbij de harde kern van 'veelplegers' absolute prioriteit moet krijgen. Een wijkgerichte aanpak bestaat uit de combinatie van beheer, toezicht en handhaving in de openbare ruimte, waardoor 'de straat wordt teruggegeven' aan de burger.

Versterking van de veiligheidsketen - dat wil zeggen het verbeteren van de samenwerking tussen gemeentelijke diensten (onderwijs, welzijn, integratie, stadsontwikkeling, stadsbeheer), de politie, justitie, de reclassering en maatschappelijke instellingen - heeft voor ons de komende jaren top-prioriteit. Het gaat ons hierbij om zowel versterking van de repressie (want zonder repressie geen effectieve preventie) als versterking van de preventie door toezicht op straat en in het openbaar vervoer en door verbetering van de sociale en de fysieke infrastructuur in de wijken.

Voor de hierboven genoemde vijf doelstellingen zijn elementen van de aanpak onder meer:

- Jeugdcriminaliteit: opvoedingsondersteuning, bestrijding schooluitval, het vroeg signaleren van jongeren met problemen, tijdig inschakelen van jeugdzorg en jeugdhulpverlening en dadergerichte aanpak van criminele jongeren.
- Geweld: maatregelen tegen wapenbezit, afspraken met de horeca, extra toezicht op gevaarlijke plekken en inzet van speciale teams, zoals straatrooftteams.
- Drugs: voldoende zorg en opvang voor verslaafden, continuering van methadonverstrekking en verstrekking van heroïne aan zwaar verslaafden, aanpak van de drugshandel en bestrijding van drugsoverlast in de openbare ruimte en rond drugspannen.
- Openbare ruimte: opstellen van wijkveiligheidsplannen, goed beheer van de openbare ruimte, investeren in de sociale infrastructuur en de betrokkenheid van bewoners bij het veilig en

leefbaar houden van de buurt, voldoende toezicht door politie en toezichthouders. En daarnaast snel en gericht optreden tegen overtredingen op straat, die leiden tot verloedering (en daarmee onveiligheidsgevoelens), zoals het verkeerd aanbieden van huisvuil. De G4 vragen, met het oog op een adequate handhaving, van het Rijk het instrument bestuurlijke boete nu snel in te voeren.

- Fysieke veiligheid: binnen vier jaar een gebruiksvergunning brandveiligheid voor alle vergunningsplichtige objecten, regelmatige controle op brandveiligheid, onderhoud van rampenplannen en oefenen voor rampen.

Gevraagde inzet Rijk

- Prioriteit voor de aanpak van recidivisten ('draaideurcriminelen') en criminele illegalen.
- Samen met de G4 en andere partners werken aan het sluitend maken van de veiligheidsketen, zowel het preventieve als het repressieve deel van de keten.
- Een miljard euro extra voor veiligheid in de komende kabinetsperiode, waarvan 60 procent voor verbetering van de veiligheid in de G4. Bij een uitbreiding van de politiesterkte met 8.000 plaatsen (zoals door de politie bepleit) zouden 5.000 plaatsen bestemd moeten worden voor de politiekorpsen in de vier grootstedelijke regio's.
- Middelen voor extra capaciteit bij het Openbaar Ministerie, extra cellen, extra capaciteit voor Individuele Trajectbegeleiding van jongeren, voldoende opvang (waaronder strafrechtelijke opvang) van verslaafden en continuering van de vrije verstrekking van heroïne aan zwaar verslaafden.

2.10.2 Maatschappelijke opvang

Wat

De meeste inwoners van de G4 redden zichzelf. Maar een relatief grote groep bewoners heeft opvang en begeleiding nodig, voor zichzelf en om te voorkomen dat ze anderen tot last zijn. Het gaat om mannen, maar ook steeds meer om vrouwen en jongeren, die psychiatrische problemen hebben, verslaafd of gehandicapt zijn en geen vast dak boven hun hoofd hebben. Het streven naar vermaatschappelijking van de zorg brengt met zich mee, dat deze groepen niet in instellingen worden 'weggestopt' maar zoveel mogelijk in de samenleving hulp en begeleiding krijgen. Dit vereist nieuwe voorzieningen op het snijvlak van zorg en welzijn, dichtbij huis, op wijkniveau.

Tot dusver hadden de zorgaanbieders het initiatief bij de vermaatschappelijking van de zorg. Maar de zorginstellingen zijn toch vooral behandelinstututen gebleven, die de 'goede' cliënten (die kans hebben op herstel) selecteren en de minder goede cliënten uit het oog verliezen. Met deze groep van mensen, die buiten de boot vallen, worden de gemeenten in toenemende mate geconfronteerd. Om deze reden willen de G4 zelf meer initiatief kunnen nemen in het organiseren van de zorg. Met als doel een toegankelijk en samenhangend pakket van zorg en welzijn te kunnen organiseren voor de kwetsbare mensen in de samenleving, dichtbij huis.

Inzet G4

De G4 krijgen de opdracht van het Rijk om de regie van de vermaatschappelijking van de zorg op zich te nemen. Dit betekent dat de G4 medezeggenschap krijgen over een klein deel van de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) en samen met de zorgverzekeraars productie-

afspraken zullen maken met de aanbieders van zorg en welzijn op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg, de maatschappelijke opvang en de verslavingszorg. De zorgkantoren maken in overleg met de gemeente een raamplan voor de besteding van de beschikbare gelden. Dit plan wordt ter instemming voorgelegd aan de gemeenteraad.

De G4 verplichten zich om binnen vier jaar 75 procent van de daarvoor in aanmerking komende klanten een samenhangend aanbod te leveren op vijf gebieden: onderdak, medische zorg, inkomen, sociale activering of werk en gereguleerd drugsgebruik.

Daarnaast krijgen de G4 instrumenten om de niet-AWBZ-gerelateerde zorg van impulsen te voorzien. Hiermee wordt het voor de G4 mogelijk gemaakt de gezondheidsproblematiek in achterstandsgebieden aan te pakken en kan ook de noodzakelijke instandhouding en aanvulling van de eerstelijnszorg in de steden worden bevorderd.

Door deze vermaatschappelijking zal de scheidslijn tussen welzijn en zorg vervagen. De gemeentelijke welzijnstaken moeten daarvoor worden uitgebreid. De noodzakelijke extra budgetten bedragen 100 miljoen euro voor versterking van de eerste lijnsgezondheidszorg en 300 miljoen euro voor de gemeentelijke welzijnstaken.

Gevraagde inzet Rijk

- Erkenning van de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de vermaatschappelijking van de zorg.
- 300 miljoen euro extra voor welzijn en 100 miljoen euro voor versterking van de eerstelijnsgezondheidszorg.
- Een opdracht aan de woningcorporaties om mee te werken aan vermaatschappelijking van de zorg.
- De mogelijkheid om middelen van de Wet inschakeling werkzoekenden in te zetten voor activering van kwetsbare bewoners.
- Een budget voor monitoring en evaluatie van het nieuwe beleid.

Colofon

Dit Manifest is tot stand gekomen in onderlinge samenwerking tussen de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht.

Het is voorbereid door de G4 Werkgroep Manifest:

- H.S. Frencken
- mw. M. Kuperus
- mw. S. Lutchman
- T. Strijers
- O. van de Vijver.

Eindredactie: G. Wallagh, DE LIJN bureau voor ruimtelijke ontwikkeling en volkshuisvesting

Vormgeving: Mijs + Van der Wal, Rotterdam

Fotografie: J. Reyngoud

Druk: Drukszaken

Oplage: 3000

21 juni 2002

G4

A m s t e r d a m
R o t t e r d a m
D e n H a a g
U t r e c h t

